

Urvalsgrunder för förskoleklass, grundskola och grundsärskola

Här kan du läsa de urvalsgrunder för fristående skolor som Skolinspektionen har godkänt.

Urvalsgrunder för förskoleklass, grundskola och grundsärskola

En fristående skola där förskoleklass, grundskola eller grundsärskola bedrivs ska vara öppen för alla elever. Dock får ett urval göras i de fall det inte finns plats för alla sökande elever till skolenheten. Ett sådant urval ska enligt skollagen som huvudregel göras på de grunder som Skolinspektionen godkänner.¹ Vilka urvalsgrunder som får användas och vilka som inte kan accepteras finns inte reglerat i författning. I samband med Skolinspektionens tillståndsprövning respektive tillsyn tas ställning till de urvalsgrunder som huvudmannen för skolenheten har valt och hur dessa förhåller sig till skollagens krav på öppenhet.

Det är huvudmannen, utifrån de urvalsgrunder som Skolinspektionen på generell nivå godkänner, som beslutar om vilka urvalsgrunder som ska användas på den enskilda skolenheten. En fristående grundskola kan välja en eller flera urvalsgrunder under förutsättningen att de urvalsgrunder som används är sådana som Skolinspektionen godkänner.

De urvalsgrunder som Skolinspektionen utifrån vad som framgår i förarbetena om urval har ansett stå i överensstämmelse med skollagens öppenhetskrav är:

- anmälningsdatum
- syskonförtur
- geografisk närhet
- förtur för de elever som går i skolenhetens tillhörande förskoleklass
- verksamhetsmässiga samband:
 - organisatoriskt samband till exempel att en fristående förskola samutnyttjar lokaler och/eller personal med den aktuella skolan
 - pedagogiskt samband till exempel Waldorf och Montessori.

Förskoleklassen och grundskolan kan ha samma urvalsgrunder. Det är möjligt att lämna förtur för de elever som går i förskoleklassen vid antagningen till grundskolan. Om skolenheten har en förskoleklass och avser ge förtur för förskoleklasselever bör detta anges som första urvalskriterium. De olika urvalsgrunderna kan även kombineras på olika sätt för den enskilda skolenheten.

Förskoleklass och grundskola är två olika skolformer och ett nytt urval måste därför göras vid övergången från förskoleklass till grundskola för att öppenhetskravet inte ska åsidosättas. En skolenhet kan således ha samma urvalsgrunder till bägge skolformerna, men det kan till exempel inte vara samma kölista till skolenheten i sin helhet.

En skolenhet är inte bunden till de urvalsgrunder som finns angivna i ett beslut om godkännande utan får besluta om att göra förändringar i sina urvalsgrunder utan att få det

1. Det finns urvalsgrunder som är reglerade i 10 kap. 9-9a §§ skollagen (2010:800) och 9 kap. 25-27 §§ skolförordningen (2011:185) som avser färdighetsprov. Dessa omfattas inte av denna PM.

prövat av Skolinspektionen. Skolenheten måste dock vara tydlig med vilka urvalsgrunder som används och i vilken ordningsföljd de används. Skolinspektionen anger därför från och med år 2014 inte längre de urvalsgrunder som en huvudman avser att tillämpa i beslut om godkännande.

Om en huvudman avser att göra förändringar i urvalet vid en skolenhet är det emellertid viktigt när och hur det görs eftersom transparens och förutsägbarhet är viktigt för de elever som söker till skolan. Det är vidare av vikt av att huvudmannen tydliggör vilka urvalsgrunder som gäller på skolenheten exempelvis på skolans webbplats så att presumtiva elever och föräldrar vet förutsättningarna innan man söker till skolan. Urvalsgrunderna får således inte ändras under pågående ansöknings- och antagningsprocess om de påverkar kravet på öppenhet. Ovanstående gäller utöver att urvalsgrunderna ska vara sådana som godkänts av Skolinspektionen.

Skolinspektionen godkänner att de urvalsgrunder som godtas för grundskolan och förskoleklassen även tillämpas för grundsärskolan.

Rättslig reglering

Av 9 kap. 17 § respektive 10 kap. 35 § skollagen (2010:800) framgår att en fristående förskoleklass respektive grundskola ska vara öppen för alla elever som ska erbjudas utbildning i förskoleklass respektive har rätt till utbildning i grundskolan.

Enligt 9 kap. 18 § respektive 10 kap. 36 § skollagen ska, om det inte finns plats för alla sökande, urvalet till en skolenhet med förskoleklass respektive grundskola som huvudregel göras på de grunder som Skolinspektionen godkänner.

Enligt 11 kap. 34 § skollagen ska varje fristående grundsärskola vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundsärskolan. Av 35 § samma kapitel framgår att om det inte finns plats för alla sökande, ska urvalet göras på grunder som Skolinspektion godkänner.

Mottagandet till en fristående skola måste ske utifrån principer som är lika för alla elever som har rätt till utbildningen. De urvalsgrunder som tillämpas behöver därför vara objektiva till sin karaktär. I en situation där en skola har fler sökande än tillgängligt antal platser blir principerna för urval avgörande för om skolan ska anses vara öppen för alla. Som en följd av öppenhetsprincipen får endast sådana urvalsgrunder som inte sätter öppenheten ur spel tillämpas (se prop. 1995/96:200 s.34). Som exempel på urvalsgrunder som anses förenliga med öppenhetskravet kan nämnas kötid, syskonförtur och geografisk närhet (se prop. 2009/10:165 s. 744).